

მწყემსი

მე ვარ მწყემსი კეთილი: მწყემსმან კეთილმან სული თვისი
დაჰსდვის ცხოვართათვის. იოან. 10—11.
პოვე ცხოვარი ჩემი წაწყემდული. მსრეთ იყოს სიხარულ
კათა შინა, ერთისათვის ცოდვილისა. ლუკ. 15—4.
შოვედით ჩემდა ყოველნი მაშურალნი და ტვირთ-მძიმენი
და მე განგისვენოთ თქვენ. მათ. 11—28.

№ 8

1883—1903

30 აპრილი

შ ი ნ ა ა რ ს ი:

სალიტერატურო განყოფილება: იმერეთის ეპარქიის სამღვდლოების დეპუტატთა კრება ქ. ქუთაისში 15 დეკემბერს 1902 წ.—თანამათა საყურადღებოდ. მღ. ს. ჭუმბურიძე.—ქართული საეკლესიო სიძველეთა შესახებ.—ღვინის ფიზიოლოგიური გავლენა ადამიანის სხეულზე. კოდრატი გაბიჩვაძე.—წერილი რედაქციისადმი. ერთი მრველთაგანი.—ჟურნალ-გაზეთებიდან.—ახალი ამბები და შენიშვნები.

სწავლა და მივნიება ქრისტიანობრივ საჩუქროებასა და კეთილ-ჯნობაზე: სიტყვა, დეკ მარკოზ ტყემალაძისა.— მოძღვრება, სოფლის მრველთადმი ხენა-თესვის დაწყების წინ. მღ. სერგი მაჭარაშვილისა.—განცხადებანი.

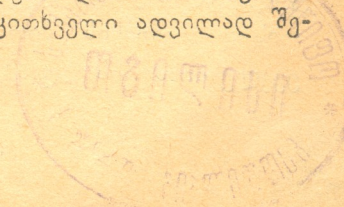
იმაგეთის ეპარქიის სამღვდლოების დეპუტატთა კრება ქ. ქუთაისში 15 დეკემბერს 1902 წ.

(გაგრძელება *)

დიდი ბაასი გამოიწვია სამღვდლოების კრებაზე სანთლის ქარხნის საქმის გარჩევამ, მაგრამ, სამწუხაროდ, ამ დიდ მსჯელობას იოტის ოდენად არ გაუმჯობესებია იგი. ეს მოხდა იმიტომ, რომ უმეტესი ნაწილი დეპუტატებისა როცა სანთლის ქარხანაზე

დაიწყება მსჯელობა, ხელმძღვანელობს რაღაც პირადი ანგარიშებით ღ „შენ-ჩემიანობით“. ისინი სრულებით არ ფიქრობენ საქმის დახმარებაზე, არ ფიქრობენ, რომ საზოგადო სასარგებლო საქმეს შესწირონ ყოველი პირადი ანგარიში. სამწუხაროდ, ამ ბოლო დროს მაინც ძლიერ შესამჩნევად ეტყობა ზოგიერთ დეპუტატებს ასეთი არა-სასურველი აზროვნება, ასეთი მიდგომილება და პირმოთნება. გიამბობთ რაც მოხდა და მკითხველი აღვილად შეიტყობს საქმის გარემოებას.

*) იხ. „მწყემსი“ № 4, 1903 წ.

მკითხველებმა იციან, რომ 1901 წლის კრებაზე სამღვდლოებამ დეკ. დ. ლამბაშიძეს, დეკ. ი. ქვიშვილს და კანცელარის მდივანს მიანდო მოელაპარაკათ და გამოენახათ საშუალებანი, შეედგინათ პროექტი სანთლის ქარხნის საქმის უმჯობესად დაყენებისა და წარმოებისათვის. ერთად ერთი კრება ჰქონდათ ამ არჩეულ პირებს მათი მეუფების თავმჯდომარეობით, რომელ კრებაზედაც მცირე ბაასი იყო სანთლის ქარხნის წესდების პროექტის შესახებ. მაგრამ ამ პროექტის შესახებ მსჯელობა მალე შეწყდა, რადგან ამ კრებაზე თითქმის ყველა ბლალოჩინებიც იყვნენ და მსჯელობა სულ სხვა საგანზე ჰქონდათ და არა სანთლის ქარხნის წესდების პროექტის შედგენაზე. ამ ბლალოჩინების კრებაზე ბევრი რამ გამოიჩინა ისეთი, რომელიც ხელს უშლის და აბრკოლებს სანთლის საქმის უკეთ წარმოებას, დამტკიცდა, რომ ყოველ ეკკლესიაში საჭირო სანთელი არ არის ხოლმე ყოველთვის, ზოგ ეკკლესიაში არის სანთელი, მაგრამ იმ ხარისხს არ არის, რომელიც მყიდველს სურს. დამტკიცდა, რომ სტაროსტები დაუდევნებლობას იჩენენ სანთლის წარმოების საქმეში. დამტკიცდა, რომ სანთლის წარმოების საქმე ეკკლესიაში ყველა კრებულის წევრმა არ იცის და არც არას ჰკითხავენ ზოგიერთები. აღმოჩნდა აგრეთვე, რომ ზოგიერთები ყიდულობენ საწყობიდან სანთელს და თავიანთ სასარგებლოდ ჰყიდიან. დამტკიცდა, რომ სტაროსტები სასყიდელს იღებდნენ სანთლის მოტანისათვის, რომელიც კანონით არ ერგებათ. ამ კრებაზე აგრეთვე გამოიჩინა ერთი უმთავრესი მიზეზი სანთლის ქარხნის საქმის დამაბრკოლებელი, — უქონლობა თავისუფალი თანხისა სანთლის ცვილის სასყიდლად. იმერეთის ეპარქიაში სანთლის ცვილი შეიდას ფუთამდე საჭირო და ამდენი ცვილის სასყიდლად თავისუფალი თანხა თუთმეტი ათასი მანეთი მაინც არის საჭირო. ბლალოჩინების კრებაზე დაადგინეს: შეიკრიბოს 5000 მანეთი ყველა ეკკლესიებიდან (თითო ეკკლესიიდან ათი მანეთი) სანთლის ცვილის სასყიდლად; ღარიბ ეკკლესიებმა დაისესხონ შეძლებული ეკკლესიებიდან და სამ წელიწადში ყველა ეკკლესიებს დაებრუნოს კანონიერი სარგებლით ეს თითო თუმანი. სანთელი იყოს წადებული ქარხნიდან ნახევარი წლის საკმაო იანვრის და ივლისის პირველ რიცხვებში. თითოეული ეკკლესიისათვის დაამზადონ ქარხანაში სანთელი

კრებულის მოთხოვნილებებისამებრ, რომელსაც ბლალოჩინი წარადგენს ფულთან ერთად. სანთელი უნდა იქნეს შეხვეული და ქარხნის ბეჭდით დაბეჭდილი სათითველოდ ყველა ეკკლესიებისათვის. ეს დაბეჭდილი სანთლები ბლალოჩინმა მიიღოს და ჩააბაროს ეკკლესიებს, რომლისათვის ბლალოჩინებს დაენიშნოს 10% მოგებიდან ხარჯისა და შრომისათვის.

ამ დადგენილებით სანთლის ანგარიში ცხადი იყო ყველასათვის და ყოველ ეკკლესიაში იქნებოდა საჭირო სანთელი; მოისპობოდა კერძოდ სანთლის ყიდვა და გაყიდვა ზოგიერთებისაგან თავიანთ სასარგებლოდ; სანთლის ქარხანა ერთად აიღებდა 12 ათას მანეთამდე და ამით ძლიერ გაუადვილდებოდა სანთლის ცვილის ყიდვა და მისი გათეთრება ზაფხულობით. მოისპობოდა ორი შაურის მიცემა სტაროსტებისათვის, რომლის მიღებაზე თითონაც არ იყვნენ თანახმანი ზოგიერთ ადგილას, რადგან ონიდან, საჩხერიდან და ლეჩხუმიდან წამომსვლელთ არ მისცემდა სარგებლობას ხუთი გირვანქა სანთლისათვის ჩამოსვლა ქუთაისში და ათი შაურის აღება გზის ქირად... დანამდვილებით შეტყობილი იქნებოდა, თუ რამდენი იყიდება სანთელი თითოეულ ეკკლესიაში. ბლალოჩინებიც, რასაკვირველია მეტ თვალყურს დაიჭერდნენ სანთლის ყიდვა-გაყიდვაზე.

1902 წლის ივლისის პირველიდან მართლად წაიღეს ბლალოჩინებმა სანთელი თავიანთ საბლალოჩინო ეკკლესიებისათვის, მაგრამ სრულებით არა იმ წესით, როგორც ბლალოჩინების კრებაზე იყო დადგენილი და არც თვითონ ქარხნის მართველებს შეეწუხებიათ თავი, რომ ყველასათვის მიეცათ სანთელი კრების დადგენილების თანახმად შეხვეული და დაბეჭდილი.

არც ერთი საქმე, რაც უნდა მშვენივრად და გონივრულად დაწყობილი იყოს იგი, არასოდეს არ მოვა სისრულეში, თუ საქმის აღმასრულებელნი არ ხელმძღვანელობენ იმ წეს-რიგით, რომელიც ცნობილი და დამტკიცებული იყო საქმის ჯეროვანად აღსრულებისათვის. ბლალოჩინების კრებისაგან დამტკიცებული წესი სანთლის მიღების შესახებ, როგორც ბლალოჩინებისაგან, ისე სანთლის ქარხნის გამგეთაგან იყო დარღვეული პირველადვე. სანთლის ქარხნის გამგე კომიტეტი იყო ვალდებული, რომ ბლალოჩინებიდან სათითვოდ ყველა ეკკლესიების უწყ-

ბები მოეთხოვათ სანთლის რაოდენობაზე და ხარისხზე და თვითეული ეკლესიისათვის ცალკე გაეხვიათ და უთუოდ ქალაქდ შემოხვეული და ქარხნის ბეჭედ დასმული ჩაებარებიათ ბლალოჩინებისათვის. ამის მაგიერ ზოგიერთმა ბლალოჩინებმა მთელი საბლალოჩინოსათვის სხვა-და-სხვა ხარისხის სანთელი წაიღეს, გამართეს საწყობი თავიანთ ეკლესიაზე და ბინაზე და წონით აძლევდნენ სტაროსტებს. აქ რა ბოროტ-მოქმედების ჩადენა შეიძლება, თვით მკითხველიც მიხვდება. მამა ბლალ. მაქარაძემ მოიყვანა ქართული ურემი და ერთბაშად, როგორც სთქვეს, არა თუ ნახევარი წლის, არამედ მთელი წლის საკმაო სანთელი წაიღო. იანგარიშეთ რამდენი სანთელი გატყდებოდა გზაში, ვის უნდა წაეღო ეს გატყეხილი სანთლები და რამდენი სამღურავი იქნებოდა სახვევ ქალაქზე!.. ვინც თხოულობდა თეთრ სანთელს, ყვითელს აძლევდნენ. ამასთან ცოტა სანთელს იმდენი ქალაქი ეხვევოდა, რომ ყოველი კაცი უნებლიედ მიაქცევდა ყურადღებას. ზოგიერთ ბლალოჩინებს სანთლები გზაში გატყეხილათ და ამებმა ძლიერ ცუდი შთაბეჭდილება იქონია საზოგადოდ მთელ სამღვდლოებაზე და განსაკუთრებით დეპუტატებზე. ამას გარდა, რადგან უანგარიშობას იყენებდნენ მიჩვეულნი სამღვდლოება და სტაროსტები სანთლის ყიდვისა და მოტანის საქმეში, სრულებით არ მოეწონათ ეს ახალი წესი და ისურვეს ისევ ძველებურად, ჩვენებურად დარჩენილიყო სანთლის წარმოების საქმე...

ამავე დროს სამღვდლოებას გადაეცა კანცელარიის მდივნისაგან შედგენილი დროებითი კანონები სანთლის ქარხნის წარმოების შესახებ, რომელიც მას შეედგინა მათი მეუფების წინადადებისამებრ. სამღვდლოების კრებამ მოითხოვა წაკითხვა დროებითი კანონებისა. წაკითხულ იქნა ეს დროებითი კანონები თავმჯდომარისაგან თავიდან ბოლომდე. დეპუტატები კითხვის დროს ნიშნავდნენ მუხლებს, რომლებზედაც თავიანთი აზრის გამოთქმა სურდათ. ბევრი მუხლები იყო შენიშნული. როცა პროექტის კითხვა დასრულდა და თავმჯდომარე შეეკითხა დეპუტატებს, თუ ვის რა სურდა ეთქვა შენიშნულ მუხლებზე, თითქმის ერთბაშად მოითხოვეს დეპუტატებმა, რომ შემდეგი კითხვა დაყენებულიყო: სანთლის გატანა ქარხნიდან ძველებურად დარჩენილიყო, თუ ბლალოჩინების საშუალებით

მოეტანათ, როგორც დროებით კანონებში იყო გამოცხადებული?

თავმჯდომარე. მამანო დეპუტატნო! ჩვენ წავიკითხეთ დროებითი კანონები თავიდან ბოლომდისინ და ეხლა სათითეულოდ დავიწყით გარჩევა. დავყვეთ თავიდან და როცა მივალთ იმ მუხლზე, სადაც სანთლის გატანაზეა ლაპარაკი, აი იქ შევასწოროთ ეგ მუხლი. მე არ მესმის სხვანაირი მსჯელობა. ბევრი რამ არის სათქმელი მაგ მუხლამდისინ და რატომ არ გსურსთ, რომ დალაგებით გავარჩიოთ ყველა მუხლები?

წამქანამე დეპუტატი. არ გვინდა სხვა კითხვა, ეს გადავწყვიტოთ და სხვა ყველა მუხლები მივიღოთ. არ შეიძლება ბლალოჩინების საშუალებით იქმნეს სანთელი მოტანილი. ისევ ძველებურად ზიღონ სტაროსტებმა. სტაროსტებმა თუ ორ-ორი შაური არ მიიღეს, სულ თავს დაანებებენ ეკლესიაში სიარულს და სამსახურს...

თავმჯდომარე. მე სწორეთ გაკვირვებული ვარ თქვენი მსჯელობით. რა დავსწეროთ ჟურნალში? რით დავასაბუთოთ კრების დადგინება. დადგენილება კრებისა უთუოდ უნდა იყოს რაიმეზე დაფუძნებული და რაზედ აფუძნებთ თქვენს დადგენილებას? რით იქნება საზარალო, რომ ყველა წევრმა კრებულისამ და სტაროსტამ ერთად მოილაპარაკონ, გადასწყვიტონ თუ რა ხარისხის სანთელი მოიტანონ, უთუოდ ნახევარი წლის საყოფი და უწყებებით, რომ ერთი პირი ამ უწყებისა სანთლის ქარხანაში ინახებოდეს და მეორე პირი ეკლესიის შესავალ-გასავლის წიგნში იღებოდეს? ნუ თუ ამისთანა ანგარიში საზარალოა საზოგადო საქმისთვის? წმინდა სანთელი მართალია ეკლესიაში სახმარი ნივთია, მაგრამ მისი წარმოება დამოკიდებულია კომერციულ ანგარიშებზე. მე დარწმუნებული ვარ, რომ სანთლის ანგარიში რიგთანად იყოს დაყენებული და მისი ანგარიშები ყოველთვის იბეჭდებოდეს საყოველთაო საცნობლად, მეტი შემოსავალი იქნება, ვინემ დღეს არის. ფიცხელი ანგარიში საქმეს არასოდეს არ ავნებს. განა არ შეიძლება, რომ ბლალოჩინების მაგიერ მღვდლებმა მოიტანონ იმ ანგარიშით, როგორც გადაწყვეტილი იყო დროებითად? თუ ძველებურად გსურთ დარჩეს საქმის წარმოება, მაშინ სხვა მუხლებზე რას იტყვით? ნახევარი წლის საჭირო სანთელი იქმნება მოტანილი, თუ იმ წესით, როგორც წინეთ იყო?

რამდენიმე დებუტატი. მამო თავმჯდომარე! თქვენ ერთ დროს სთქვით, რომ კრება რასაც გადაწყვეტს, ის უნდა დასწეროს თავმჯდომარემო და რატომ არ დასწერთ კრების დადგენილებას?

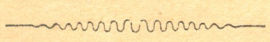
თავმჯდომარე. ბრძანეთ, როგორი დადგენილება გსურთ და დიდის კმაყოფილებით დავსწერთ. ვაცხადებ ვხლავე, რომ მე ჩემს აზრზე დავდგები.

დებ. ან. ბო--ლი. მე საკმაოდ მიმაჩნია დადგენილების დასასაბუთებლად, რომ ვსთქვათ: როგორც გვიჩვენა გამოცდილებამ—ბლალოჩინების საშუალებით სანთლის ზიდვამ სანთლის ქარხნიდან ეკკლესიებსა და სტაროსტებზე დასარიგებლად. ზარალის მეტი არავითარი სარგებლობა არ მოიტანა. დაბოლოს ის ფაქტი სახელდობრ, რომ მთელი ეპარქიის სამღვდელოება და ზოგიერთი ბლალოჩინები, როგორც ეს კრებაზე დამტკიცდა, წინააღმდეგნი არიან ბლალოჩინებისაგან სანთლის ზიდვაზე. ცხადად ამტკიცებს, რომ ყველანი ამ წესის წინააღმდეგნი არიან“.

ეს აზრი თითქმის დებუტატების უმეტესმა ნაწილმა ძლიერ მოიწონა! ახლა დადგინებაზედ მიდგა საქმე. ორიოდე დებუტატმა მიმართა კანცელარიის მდივანს, რომელიც კრებაზე იყო, დადგენილების დასაწერად; მან შეადგინა შემდეგი დადგენილება: „სყიდვა და მოტანა წმინდა სანთლისა ეკკლესიებისთვის, დარჩეს ძველებურად სტაროსტების საშუალებით, როგორც ეს ამ მიმდინარე წლის 1 ივლისამდინ იყო. ქარხნის ზედამხედველის მაგიერ პოდრადის წესით იქმნეს დამზადებული სანთელი (ე. ი. სამღვდელოებამ იყიდოს სანთელი და თავის ქარხანაში შეეკრას ვისმეს, რომ მან მუშები მოიყვანოს და დაამზადებოს სანთელი! იმ წესით, როგორი წესითაც მზადდებოდა ბუჟას დროს სანთელი) და რა წესითაც მზადდება დღეს და რაშიაც დროებითი კანონები სანთლის ქარხნისა არ ეთანხმებიან ამას, შესწორებულ იქმნეს, დანარჩენი კანონები მიღებულ იქმნეს“. ეს დადგენილება კიდევ ჩაიწერა ჟურნალში და ამ ჟურნალს ყველამ ხელი მოაწერა. თავმჯდომარემ თავისი აზრი წარადგინა ჟურნალთან ერთად.

ღამსწრე.

(შემდეგი იქნება)

ჩვენ მოძქეთა საუკუაღდებოდ.

მაცხოვრის სწავლის უმთავრესი საფუძველი, შემდეგ ღვთის სიყვარულისა, არის სიყვარული მოყვლისა და მისგან წარმომდგარი თავმდაბლობა, სიმშვიდე. იმ პირთა ასალაგმავად, რომლებიც ყოველთვის პირველობას, თავის გამოჩენას და სხვისი პიროვნების დამცირებას ცდილობენ, მაცხოვარმა ბრძანა: „რომელსა უნდეს პირველ ყოფა თქვენ შორის, იყოს იგი ყოველთა მსახურ“. და „რომელმან აღიმალლოს თავი თვისი, იგი დამდაბლდეს“. მრავალი საუკუნოები გავიდა მას შემდეგ, რაც ეს ღვთაებრივი მარძღვრის სიტყვები პირველად ესმა ქრისტიანებს, მაგრამ ბევრს დღემდის ვერ შეუსისხლხორციებია აზრი ამა სიტყვებისა და საქმით მაინც ხშირად მის წინააღმდეგ იქცევა. ხსენებული სიტყვების წინააღმდეგ საქციელს ვხედავთ ჩვენ არა თუ მარტო საერო წოდებაში, სამწუხაროდ, ხშირად სამღვდელოებაშიაც. მაგალითებისათვის შორს წასვლა საქირო არ არის. შემჩნეულია, თუ ორი მღვდელი ერთ ეკკლესიაზე მსახურებს, ერთ მათგანს თავისი თავი წინამძღვრად მიაჩნია და ამხანაგი მღვდელი თავისი ხელქვეითი ჰგონია. ამათი წახედვით ბევრი უამხანაგო მღვდელიც კი იხსენიებს თავის თავს წინამძღვრად. გარდა ამისა ბევრი ამპარტავნობს ჯილდოებით და ისეთ მღვდლებთან, რომლებსაც ჯილდო ვერ მიუღიათ, თუ გინდა დიდი ხნისა და პატრიოსნად ნამსახურიც იყოს ქრისტეს ეკკლესიას, თავი უპირატესად მიაჩნია. თუ ჯილდოს პატრონი სასწავლებელში ნამყოფიც არის, მაშინ ხომ დიდი გაბედულება იქნება მას გვერდში უჯილდოვო და შინაურულად აღზრდილი მოძღვარი ამოუდგეს. არ მჯერა და ღმერთმა ნურც ქნას, რომ ეს სიტყვები ჯილდოებიანების უმეტესობას შეეხებოდეს, მაგრამ რადგან ჩვენ თანამოძქეთა შორის უჭკველად საკმაოვა ისეთი პირები, რომლებიც ნაკლებად აქცევენ ყურადღებას ნამდვილ ადამიანურ ღირსებებს და ჩვეულებად აქვთ თანამძქეთა დაჩაგვრა ჯილდოებითა და მკოლინარობით, ამიტომ დავიხმარ სასულიერო გამოცემათა და მთავრობის განკარგულებათა აზრის იმის გასაგებად: კანონიერია თუ არა სოფლის ეკკლესიის მღვდლები თავის თავს წინამძღვრებად უწო-

დებდნ და ან ჯილდოებიანი მღვდლები დაუჯილდოებლბთან უპირატესობდნ, თუ უკანასკნელები უფრო ადრე ნაკურთხი არიან.

წინამძღვრობა, როგორც განსაკუთრებული თანამდებობა, არის მარტო სასულიერო უწყებაში. წინამძღვარნი და საწინამძღვრონი, უმეტეს ნაწილად, არიან მონასტრები, სადაც მოსალოდნელია იყონ მონაზონობის სხვა-და-სხვა ხარისხის მექონენი: არქიმანდრიტები, იგუმენები, მღვდელ-მონაზვნები და სხ. ამათში ერთს ეძლევა უფროსობა დანარჩენებზე წინამძღვრის წოდებით და ამ ერთს ემორჩილებიან ყველა დანარჩენები, რომლებთაგან შეიძლება ზოგი ხარისხით იმაზე მეტიც იყოს. წინამძღვრები ინიშნებიან აგრეთვე კათედრის ტაძრებში, სადაც შტატით რამოდენიმე მღვდლის ადგილია. უფროსი მღვდელი, წინამძღვარი სობორისა, უსათუოდ არის დეკანოზის ხარისხით, თუმცა ამავე ხარისხის შეიძლება იყონ მისი თანამოსამსახურნიც. 1885 წლის 16 თებერვლამდის, თანახმად 1869 წლის 16 აპრილის კანონისა, წინამძღვრები და საწინამძღვრონი იყვნენ სოფლის იმ ეკკლესიებთანაც, რომლებშიაც ერთად რამოდენიმე მღვდელი მსახურებდა. ასეთი ეკკლესიების ერთ-ერთი მღვდელი იწოდებოდა კანონის ძალით წინამძღვრად და დანარჩენი მისი თანამსახური მღვდლები კი—წინამძღვრის თანაშემწეებად. ამათ შორის არც მარტო სახელით იყო განსხვავება. შემოსავლიდანაც წინამძღვარი სამ ნაწილს ღებულობდა და მისი თანაშემწეები კი ორ-ორ ნაწილს. 1885 წლის 16 თებერვლის კანონით, რომელიც ჯერ ისევ ძალაში არის, სოფ. ყველა ეკკლესიები, რომლის შემომავალნი რამოდენიმე სამრევლოს შეადგენენ, თავ-თავისი კრებულებით და სამრევლოებით ცნობილ იქმნენ სრულებით დამოუკიდებლად. როდესაც ყველა საკუთარი კრებულის მექონი სოფელი დამოუკიდებელი შეიქმნა, მაშინ გაუქმდა წინამძღვრის წოდებაც და ამის შემდეგ არც ერთ სოფლის მღვდელს არა აქვს უფლება ეს წოდება მიითვისოს, თუ გინდა ეკკლესია ორ და მეტ შტატიანიც იყოს. მართლაც და ვის უნდა გაუწიოს წინამძღვრობა სოფლის მღვდელმა, რომლის განკარგულებაში მხოლოდ ერთი მედავითნე არის? ამ სახელის დაქმევა მრევლის შესახებ, ჩემი ფიქრით, სრულებით საჭირო არ არის, რადგან ამ შემთხვევისათვის საბატო სახელები: „მღვდელი“,

„მწყემსი“, „მოძღვარი“ და სხ. ზედგამოკრილი არიან სოფლის მღვდლისათვის. რომ წინამძღვრობა სრულებით მოსპობილია სოფლის ეკკლესიებში, ეს იქიდანაც სჩანს, რომ ხსენებული კანონის შემდეგ, სასულიერო მთავრობის არც ერთ ოფიციალურ განკარგულებაში არ იხმარება წოდება „წინამძღვარი“ შესახებ ამა ეკკლესიების მღვდლებისა. შემდეგი განკარგულებაა უწ. სინოდისა (16—24 დეკ. 1887 წ. № 2676), შესახებ შემოსავლის განაწილებისა კრებულის წევრთა შორის, წინამძღვრებათ და მათ თანაშემწეებათ მღვდლებს მაშინაც კი არ იხსენიებს, როცა ისინი ორი და სამი მსახურებენ ერთ ეკკლესიაზედ. პირიქით, ამ განკარგულების ძალითაც სოფლის ორ-სამ კრებულისანი ეკკლესიების მღვდლები სრულებით გათანასწორებული არიან ერთმანეთთან როგორც სამსახურის უფლებებით, ისე შემოსავლიდან ნაწილის მიღებითაც. მიზეზი ზოგიერთა მღვდლებისაგან წინამძღვრის სახელის უკანონოდ მითვისებისა უნდა იყონ ის უფროსი მღვდლები, რომლებიც სხვებთან ერთად მსახურებენ და, უპირატესობენ რა ღვთის-მსახურების დროს, მასთან ცდილობენ უფროსობა-უპირატესობას მთლად საეკკლესიო და სამრევლო საქმეებშიაც. მაგრამ ძლიერ შემცდარია უპირატესობის მაძიებელი. უპირატესობა მღვდელ-მოქმედების დროსაც უნდა ეძლეოდეს მღვდელს იმის მიხედვით—ვის რამდენი ხანი უმსახურნია წმ. ეკკლესიისათვის და სახეში მისაღები არ უნდა იყოს ჯილდოები და ის გარემოება, თუ ვინ რამდენი რუსული იცის. ამას ეთანხმება საეკკლესიო უწყებებში (1896 წ. № 32) დაბეჭდილი რედაქციის პასუხიც: 1, მოსპობისა ვაშო წინამძღვრობისა და მისი თანაშემწის წოდებისა, იმ სამრევლოებში, სადაც ორი-სამი მღვდელი ერთად მსახურებს, უპირატესობა მათში იმას ეკუთვნის, რომელიც უფრო ადრე არის ნაკურთხი, თუ ამის შესახებ არ არის მღვდელთ-მთავრის განკარგულება; 2, გარეგანი ნიშნები (იარაღინი, კამილავკა, მკერდის ჯვარი) არ შეიძლება იყონ საბუთად უპირატესობისა ღვთის-მსახურების დროს ისეთ პირებთან ერთად, რომლებიც ამ ნიშნებიანებზე ადრე არიან მღვდლად ნაკურთხი, თუ ამაზედ არ არის განკარგულება ადგილობრივი მღვდელთ-მთავრისა.

მთავრობის ასეთი განკარგულებებიც რომ არ იყოს, განა წმიდა ტრაპეზის მსახურს, მღვდელს,

მუდამ არ უნდა ახსოვდეს თავმდაბლობის მაგალითი ღვთაებრივი მოძღვრისა, რომელმაც ფერხნი დაბანათვისთა მოწაფეთა? საქციელი ვინმესგან თავის ნებით უპირატესობის, ან საპატიო წოდების მითვისებისა მაშინ უფრო ეჩოთიერება შეგნებულ კაცს, როდესაც საფუძვლად მას უდევს არა უმეცრება, არამედ ამპარტაუნება, რომელიც შემარცხვენელი და დამამცირებელია ჯერ ყოველი კაცისათვის და ნამეტურ კი სასულიერო პირისათვის.

მღ. ს. ჭუმბურიძე.

ქართული საეკლესიო სიძველეთა შესახებ.

„Кавказ“-ის მე-76 ნომერში მოხსენებულია ქართველთათვის ერთი ფრიად საყურადღებო გარემოება, რომელიც ქართულ საეკლესიო სიძველეთა სვე-ბედს შეეხება. ორშაბათს, 17 მარტს, კრება ჰქონია ქართლ-კახეთის ეპარქიის სასულიერო წოდების საეკლესიო სიძველეთ-საცავის კომიტეტსა ალავერდის ეპისკოპოსის ყოვლად სამღვდლო დიმიტრის თავმჯდომარეობით. კრებაზე, სხვათა შორის, ჩამოვარდნილა ლაპარაკი სიძველეთ-საცავის აწინდელ შენობის უვარგისობის და სიძველეთა დასაცველად ახალის, შესაფერის სადგომის აგების შესახებ. მაგრამ ეს საკითხი კრებას არ გადაუწყვეტია. ამასთანავე კრებამ შეიტყო, რომ განზრახულია სიძველეთა მოთავსება ვერაზე სასულიერო სემინარიის ახალს შენობაში. ჩვენ არ ვიცით, რამდენად მართალია ეს ხმები; არც იმას შევხებით, თუ სიძველეთა შესწავლას რა დიდი მნიშვნელობა აქვს სამშობლოს ტაძრისათვის და არც იმ გარემოებას, თუ რამდენად ხელსაყრელია სიძველეთ-საცავის მოთავსება ტფილისიდან კარგა შორს მანძილზე, ქალაქს გარეშე...

ჩვენ აქ განვიხილავთ მხოლოდ ორს საკითხს: ა) რამდენად სასარგებლოა ქართველ ხალხის სარწმუნოებისა და ზნეობის განვითარებისთვის მამა-პაპის სიწმინდეთა ტაძარ-მონასტრებიდან გატანა და ტფილისში მათი მოთავსება და ბ) ვის ეკუთვნის დღეს სიძველეთ საცავი და ვინ არის მისი კანონიერი გამგე-პატრონი?

ტფილისში სიძველეთ-საცავი დაარსებულ იქნა განსვენებულის მისტორიკის დიმიტრი ბაქრაძის მიერ იმ აზრით, რომ ქართველ ერის საეკლესიო სიძველენი დაცულ და შენახულ იქნას უშიშრად ისეთს ადგილს, სადაც მათი ნახვა და შესწავლა ადვილად შეეძლოთ მეცნიერების მოყვარულთა... დაიწყო გადმოზიდვა სხვა-და-სხვა ძვირფას სიძველეთა საქართველოს ტაძარ-მონასტრეთაგან ტფილისის სიძველეთ-საცავში... გადმოზიდულ იქნა ათასამდის ხელთ-ნაწერი და ნივთი შესანახად და შესასწავლად... სიძველეთ-საცავის კომიტეტის ერთგულთაგან ხელთ-ნაწერთა და ძველ ნივთთა ტფილისში ერთად თავმოყრის საქმეში უმაღლეს წერტილამდის მიაღწია. სიძველეთ-საცავში მოთავსებულ იქნა წმ. ნაწილებიანი ხატები, ჯვრები და წიგნები, რომელთაც ძვირფას განძად სთვლის ქართველი ერი. ამ ერს დღეს თვალები მიპყრობილი აქვს ტფილისისაკენ და ელის, როდის დააბრუნებენ იქიდან ძველს ნაწილებიანს სახარებას, ჯვარსა და ან ძველს ხატსა... აქვს თუ არა სიძველეთ საცავის კომიტეტს, არსებულის წეს-რიგის ძალით ნება, ამდენს ხანს გააჩეროს სიძველეთ-საცავში ასეთი შესანიშნავი, ერისთვის სათაყვანო ნივთები?!

წაიკითხეთ მეორე მუხლი სიძველეთ-საცავის წესდებისა, რომელიც დამტკიცებულია უწმიდესის სინოდის მიერ 24 იანვარს 1889 წელს: „ძველ ნაშთებს შეადგენენ: ძველი ხელნაწერები, ძველად დაბეჭდილი წიგნები და გუჯრები ანუ აქტები მონასტრებისა... ისეთი ნივთები, რომელიც ან აღარ იხმარება ღვთის-მსახურებაში, ან აღნიშნულია გასაუქმებლად.

ამ მუხლში სრულად არ არის მოხსენებული ისეთი ნივთები, რომელიც ხმარებაში არის, რომლის სახელს დღეს ხალხი ფიცულობს და ამ ხსენებას მოწიწებით და მოკრძალებით, მაგალითად წმ. ხატები, ჯვრები, სახარებანი, ნაწილებით შემკული.

ეს ძველი, ძვირფასი სარწმუნოების გრძობისთვის, ნივთები კომიტეტმა უსათუოდ უკან უნდა დაუბრუნოს მათთვის სისხლით დამცველ ერსა, რომელიც მოუთმენელად ელის მათს ხილვას, მათს თაყვანისცემას.

წავიდა ის დრო, როდესაც საეკლესიო სიძველეთ გულ-გრილად უცქეროდნენ. დღეს ქართველს ერს ესმის დიდი მნიშვნელობა ამ სიძველეთა და

ადვილად ველარ შევლევთ... დღეს მათ ტაძარ-მონასტრებიდამ განძრახ ვერავინ გაიტანს, რადგან ამ ბოლო დროს უწმიდესმა სინოდმა დიდი ყურადღება მიაქცია მათს დაცვას ადგილობრივ მონასტრებსა და ტაძრებში.

ამ წლის 15 მარტის დებეშა გვამცნებს, რომ ძველ საეკლესიო ნაშთთა დასაცავად იმპერიის მონასტრებსა და ეკლესიებში, მოსკოვის საპატრიარქო წიგნთ-საცავში შენახულ იქმნება ამას შემდეგ ამ მონასტრებისა და ეკლესიების საღაროების აღწერილობათა ასლები. სიძველეთა აღწერილობის ასლები განსაკუთრებულმა კომისიებმა უნდა შეამოწმონ. იმ ნივთების გაცემა, რაც აღწერილობაში იქნება მოთავსებული, უწმიდესის სინოდის დაუკითხავად არ შეიძლება. ამ ბრძანების ძალით, თითოეული უფროსი ეპარქიისა ვალდებულია მოახდინოს ჯეროვანი განკარგულება მონასტრებისა და ეკლესიების სიძველეთა დაბეჯითებით აღწერისათვის, რასაც მოუწოდება განსაკუთრებული მკოდნეთაგან შემდგარი კომისიის დაარსება. აღწერილობაში კომისია ვალდებული იქნება ჩაურიოს ყველა ის ძველი ნივთები, რომელიც ეკლესიებს და მონასტრებს ეკუთვნის და, რასაკვირველია, შიგვე უნდა ჩაწერილ იქმნას ის ნივთებიცა, რომელიც დღეს ტფილისის სიძველეთ-საცავში ინახება და რომელიც ამა თუ იმ მონასტრებს და ეკლესიას ეკუთვნის. იმ დროსთვის უსათუოდ უკანასკნელი ნივთები სიძველეთ-საცავის კომიტეტმა უნდა დააბრუნოს იმ ადგილს, საიდანაც წამოღებულია. ამას მოითხოვს კანონი და სამართალი, ამასვე მოითხოვს თვით მათის დაცვის და სარწმუნოების ინტერესი. ყოველ ეკლესიას და მონასტერს მთავრობისაგან მცველები ჰყავს დანიშნული მცხოვრებთა ხარჯით და ადვილად ნივთებს ვერ გაიტაცებენ. ამას გარდა, თითოეული მღვდელი და წინამძღვარი პირადად პასუხის მგებელი იქნება საზოგადოების და სვინიდისის, წინაშე საეკლესიო სიძველეთა დაცვისათვის.

მეორე გარემოება, რომელსაც მივაქცევთ მკითხველის ყურადღებას, შეეხება იმ საკითხს, თუ ვინ არის დღეს პატრონი ტფილისის საეკლესიო სიძველეთა საცავისა. როგორც დანამდვილებით ვიცით, 1899 წლის ნოემბრის 29 საქართველოს ექსარხო-სად ნამყოფმა ფლახიანემ დაამტკიცა ქართლ-კახეთის ეპარქიის სამღვდლოების რწმუნებულთა ჟურ-

ნალი, რომლის ძალით „მუზეუმის აწინდელი შენობა ცნობილ იქმნა სასულიერო წოდების საკუთრებად. თვით ის ნივთები, რომელიც აქ დაცულია, არ შეიძლება ვისმეს გადაეცეს ან სადმე გადაზიდულ იქმნას სასულიერო წოდების რწმუნებულთა კრების დაუკითხავად... სასულიერო წოდების რწმუნებულთა კრებამ ტფილისის საეპარქიო სანთლის ქარხნის შემოსავლიდგან დაუნიშნა სიძველეთ-საცავს ასი თუმანი“ შესაწევრად, რომელსაც ქარხანა ყოველ წელს აძლევს. სიონის საკრებულო ტაძარს, რომელსაც ექვსასი თუმანი ემართა ქარხნისა, უკანასკნელმა აპატივა და, ნაცვლად ფულისა, სიძველეთ-საცავი სამღვდლოების საკუთრება შეიქმნა ზემოხსენებულ ჟურნალის დამტკიცების დღიდან. სიძველეთ-საცავს ეწოდება ამავე დღიდან „ქართლ-კახეთის ეპარქიის სამღვდლოების საეკლესიო სიძველეთ საცავი“.

აქედგან ცხადად სჩანს, რომ ტფილისის საეკლესიო სიძველეთ-საცავის კანონიერი პატრონი ქართლ-კახეთის ეპარქიის სასულიერო წოდებაა, რომლის წარმომადგენელი კომიტეტის სახით, ყოვლად სამღვდლო დიმიტრის თავმჯდომარეობით დღეს განაგებენ იმის საქმეებსა. უწმიდესის სინოდის ზემოდ ხსენებულ ბრძანების ძალით, მრავალი ნივთი სიძველეთ-საცავისა დაუბრუნდება ტაძრებსა და ეკლესიებსა. სიძველეთ საცავში დარჩება ისეთი მცირე რიცხვი ნივთებისა, რომელთა დასაცავად თვით სამღვდლოებსა, როგორც პატრონს, არ გაუჭირდება შესაფერი ორიოდე ოთახი აღაშენოს, აავოს ტფილისის საეპარქიო სანთლის ქარხნის ეზოში და იქ მოათავსოს, რადგან ამ ქარხანას საკუთარი ადგილი აქვს...

შორს, ქალაქს გარედ, მოთავსება საეკლესიო ნივთებისა, თუნდაც არავითარი შიში არ მოელოდეს, დიდად ხელს შეუშლის მათის ნახვის და შესწავლის მსურველთა... ყველას კი, ჩვენის აზრით, ის აჯობებს, რომ საეკლესიო ძველი ნივთები დაუბრუნდეს იმ ტაძრებს და მონასტრებს, საიდანაც არის წამოღებული და მათს ადგილობრივს დაცვას სასტაკი ყურადღება მიექცეს სასულიერო მთავრობის მიერ. ის ნივთები კი, რომელიც შეძენილ იქმნა ტფილისის საეპარქიო სანთლის ქარხნის ყოველ წლიურ სიძველეთ-საცავისთვის შესაწევრად მიცე-

მულის ფულით,—და ასეთ ნივთთა რიცხვი მცირეა —დაცულ იქმნას განზრახულს ახალ შენობაში და ან იქვე დატოვებულ იქმნას, სადაც დღეს არი დაცული.

ძველს სიონის საკრებულო ტაძარს, ამ მტკიცე ბურჯს მართლ-მადიდებლობისას, შეშვენის თავს დასცქეროდეს საეკლესიო სიძველეთ-საცავს, რომელშიაც ინახება სისხლით მორწყულნი ნაშთნი მრავალწამებულ საქრისტიანო ივერიისა *).

„ივერია“

ღვინის ფიზიოლოგიური გავლენა ადამიანის სხეულზედ.

რა ხილიც უნდა აიღოთ, რა გინდ ჭირნახული, თუ იგი უმწიფარია, მკვახეა, მავნებელია ადამიანისთვის. ამ ჯგუფს უნდა მივაწეროთ ღვინოც. ახლად გამოწურული ტკბილი, თუ გინდ მაჭარი, წარმოადგენს უეტველად უმწიფარს სასმელს; მასში არეულ დარეულია ბევრგვარი ნივთიერებანი, რომელნიც მხოლოდ შემდეგი მადუღარი ფერმენტების (бродящие ферменты) მეოხებით იქცევიან ზოგი სპირტად, ზოგი ნახშირ-მჟავედ, ზოგი სიმჟავედ, ზოგიც სხვა-და-სხვა ფერიებათ და სხ. როდესაც ღვინო კარგად დაიწმინდება, გაუჩნდება თავისებური სუნი (нукет), სიმჟავე და სიმაგრე, მაშინ ითვლება იგი ღვინოთ, ერთ-ერთ საზრდო ნივთიერებათ (რადგანაც მასში იმყოფებიან აზოტიური ნივთიერებანი) სხვა მრავალთა შორის. მადუღარი მაჭარი რომ მუდმივ სვას კაცმა, ერთი რომ გაბერავს ნახშირ-

*) დიან, რასაც ეხლა მიხვდნენ ზოგიერთი ჩვენი მწერლები და რაზედაც დღეს ლაპარაკობენ, ჩვენ დიდხნის წინედ მიხვდით და სრულებით წინააღმდეგი ვიყავით ბ-ნი დ. ბაქრაძისა და მისთანათა, რომელთა აზრით ყველა ჩვენი მონასტრების შესანიშნავი ისტორიული ნაშთები და სათაყვანო ძვირფასი ნივთები უთუოდ ერთად შევეგროვებოთ თფილისში. ამის შესახებ ერთხელ ლაპარაკიც მოგვიხდა ბ. ბ-სთან ბ. კონდაკოვის თანადსწრებით, როცა ერთად მივიღოდით ქუთაისისაკენ ბ. კონდაკოვს მაშინ მინდობილი ჰქონდა მარტვილის და ჯუმათის ხატებიდან ძვირფასი მედალიონების მოპარვის შეტყობა ცნობილი ს. გ.—სისაგან. შემდეგ ნომერში ჩვენ ვაცნობებთ მკითხველებს, რასაც ვწერდით ამ საგნის შესახებ.

მჟავით (CO₂) და მეორეც ისა, რომ დაუნუკრაფი და არეული ფერმენტები, ინუკრებიან კაცის გვამში და მით იწვევენ სხვა-და-სხვა ავადმყოფობას.

დამდგარ ძველ ღვინოზე კი სულ სხვა ითქმის. ჰიგიენური შეხედულებით ღვინოს დიდი ხანია სთვლიან საზრდო და მარგებელ სასმელად: იგი აცოცხლებს და ახალისებს კაცს სულიერად და ხორციელად. ექიმებიც სარგებლობენ ამნაირი ღვინის გავლენით და როგორც წამალს, ისე უწერენ თავიანთ ავადმყოფებს მის სხეულის გასამაგრებლად და მადის მოსაგვრელად. მისი ფიზიოლოგიური მოქმედება ორგანიზმზედ (სხეული) იმაში გამოიხატება, რომ იგი—ღვინო რამოდენიმედ აჩერებს ორგანიულ ნივთიერების დაწვის პროცესს ჩვენს სხეულში, სხვანაირად—იგი შევლის კუჭს საჭმლის ხარშვაში. რამდენად დიდია ღვინის მნიშვნელობა კაცობრიობისათვის იმაში ვხედავთ, რომ დღეს ღვინის კეთებას აქვს მიცემული ფართო ასპარეზი (საფრანგეთი, კავასია, ყირიმი და სხ.) და შეიქმნა ერთ მიუცილებელ საჭიროებად. საფრანგეთში ხშირად ღვინოს სადილის წინ სვამენ ძალის მოსაგვრელად, ამიტომაც ფრანგს რომ სადილის შემდეგ ღვინო შეაძლიო გეტყვის: „გმადლობთ, მე უკვე ვისადილე“-ო. ზომიერად მიღებულ ღვინოს არავითარი ცუდი გავლენა არა აქვს ორგანიზმზედ; ამას ვერ ვიტყვით არაყზედ, ლუღზედ, კვასზედ (ერთნაირი მჟავე სასმელია) და სხ.

ღვინო (ალკოგოლი) პირდაპირ არ შევლის კუჭს, არამედ რომ დამჟავდება (обесляясь), უშვებს სითბოს და ამით იფარავს აზოტიურ და არა აზოტიურ ნივთიერების დაწვას; ამას ამტკიცებენ ფიზიოლოგები ლიბიხა, გეპპი და სხ. ზომიერად მიღებული ღვინო კუჭს აამოძრავებს, გამოადენიებს მას შავის ყარტლის მსგავსს სითხეს (железы), რომლებიც შევლიან კუჭს საჭმლის ხარშვაში, ნორმალურად მიჰყავს გულის პროცესს, სუნთქვა, აზროვნება და მუსკულების მოძრაობა. უზომოდ მიღებული ღვინო კი ნამდვილი საწამლაგია ორგანიზმისათვის. მეტადრე თუ ღვინო მაგარია (14—24%) და უხემსოთ მიღებული, მაშინ კუჭს უწევს წინააღმდეგ სამსახურს. ყველა ორგანო სუსტდება და რჩება ერთხნობით უგრძობელი. ვოლოვიჩის და პარკეს გამოკვლევით 40 კუბიკურ სანტიმეტრზედ გადამეტებული ალკოგოლი (10%—ანი ღვინისა) ცუდად

მოქმედობს კაცზედ. მუდმივ მის ზედმეტ სმას მოს-
დევს: კუჭის დასუსტება, მადის დაკარგვა, მუდმივი
წყურვილი, გულის რევა, ნერვების აშლია, ბოდვა
და სხ. ხრონიკული ალკოგოლიზმი ბადავს შემდეგ
სნეულებებს: გულის ძვერას, ხელ-ფეხის თრთოლ-
ვას, უტვინობას, დამბლას, ზნეობითი დაცემას და
ქკუიდან შეშლას. ლოთი კაცი სმაში ანგარიშ-მი-
უცემელია; ბედნიერია იგი, როდესაც ღვინოში
ირჩობა. მთვრალი კაცის გამოსათხიზლებლად ხმა-
რობენ გახსნილ სოდას, ძმარ-მყავე ამონიაკს (УКСУС-
НОКИСЛЫЙ АММОНИАКЪ) რამდენიმე წვეთს ერთ ჭიქა
წყალში, გახსნილ ძმარს და სხ. ღვინის უცებ აკრ-
ძალდაც არ ვარგა, უნდა თან-და-თანობით მოკლება
დიდი ზომისა.

ის კითხვა, თუ რომელი სჯობია ზომიერი სმა,
თუ სულ არა სმა. ძნელი გადასაწყვეტი შეიქმნა.
ბევრი სჯა-ბაასის შემდეგ მოჰკიდეს ხელი ისევ სა-
შუალოს, ზომიერად სმას (დღეში 1/2—1 ბოთლი
10% ღვინისა), ამნაირი ზომა არცა სწყენს და არც
შველისო; არც წვადი დასწევს და არც შამფური.
ისიც დაუმატეს, რომ ნერვებ აშლილი კაცი თეთრ
ღვინოს უნდა ერიდებოდესო, რადგანაც თავისი
თვისებებით შლის და აუძლურებს მათ სხეულსო.
წითელ ღვინოებს უპირატესობა მისცეს.

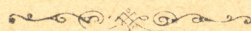
ქალები და ბავშვები უფრო უნდა ერიდებო-
დნ ბევრ ღვინოს, ვინაიდან მათი ორგანიზმი შე-
დარებით სუსტია კაცისაზედ. ტყვილა მყოფს და
დასვენებულ კაცს, ანუ როდესაც კაცი გონებრივ
მუშაობაშია, მეტადრე მოსწავლეებს ალკოგოლი
სწყენს; აქ იჩენს თავს უტვინობა და მეხსიერების
დაკარგვა. მუშა კაცი და საზოგადოდ, ვინც ფიზი-
კურად ვარჯიშობს, უშვებს ოფლსა და სითბოს
(производить тепло), ზომიერი ღვინის სმა არ
აწყენს—პირიქით კიდევაც შველის. საფრანგეთში
ჯარებს, მეტადრე დიდი მოძრაობის დროს, ღვი-
ნოს აძლევენ, როგორც გამათხიზლებელ სასმელს.
რუსეთშიდაც არის ამის თაობაზედ უმაღლეს მთავ-
რობაში შეამდგომლობა, რომ ჯარის კაცებს არა-
ყის მაგიერ ღვინო აძლიონ.

აი ამაში გამოიხატება მოკლედ ღვინის ფიზი-
ოლოგიური გავლენა ორგანიზმზედ ჰიგიენურის
შეხედულებით. მაგრამ ჩვენში, როდესაც შეიქნება
ყანწების ტრიალი და მუცლებ შორის კონკურენ-
ცია, მაშინ კი მშვიდობით ღვინის ფიზიოლოგიურა

მნიშვნელობა! „თუ არ დალევ გარეუ გადიო, თუ
არ გახვალ დაგჩება“-ვო. რომელ ერთს გადურჩეს აქ
კაცი—ღვინოს, თუ ხანჯალს! სამწუხაროდ, ეს სა-
დაგელი ძველი, ტრადიციონული ჩვეულება გადადის
ჩვენში მამიდან შვილზე; აქ ცდილობენ, თუნდ
ტყავშიდაც გაძვრენ, რომ ეს მამა-პაპური ჩვეულება
არ დააგდონ და მით თავიანთ წინაპრებს სული
უცხონონ. თვალზე გადმობრეცილი ლოთი ანგა-
რიშს აღარ აძლევს თავის თავს; მისი მარჯვნივ და
მარცხნივ ხანჯლის ტრიალი, თავ-განწირულად სამ-
შობლოსათვის მებრძოლს წარმოგიდგენსთ, მაგრამ,
აფსუს ასეთო შედარება!

და აი, ამნაირი საზიზლარი ჩვეულებით ბილ-
წავენ ღვინის წმიდა ისტორიულ მნიშვნელობას,
მის ზედაშს, როდესაც ის წყეული მუცელი, სარ-
წმუნოებაზედ ხელ-აღებულო, აქარწყლებს ღვინის
კეთილ ფიზიოლოგიურ გავლენას კაცის ორგა-
ნიზმზედ.

კოდრატო გაბიჩვაძე.

წამილი ჩადამციისადმი.

მ. რედაქტორო!

უმორჩილესად გთხოვთ ამ ჩემს მცირე წერილს
აღგილი დაუთმოთ თქვენს პატივცემულ ჟურნალ
„მწყემს“-ში.

ამა წლის ჟურნალ „მწყემსი“-ს პირველ ნო-
მერში წავიკითხე მცირე შენიშვნა მარტვილიდან
მოწერილი—შესახებ ეკკლესიის უქონლობისა. მე,
როგორც ერთი მრევლთაგანი მოკლებული ეკკლე-
სიას და როგორც გულ-მტკივნეული ამა საქმეში,
მსურს მკითხველებს ვაცნობო უფრო ვრცლად
ჩვენი გაჭირვებული მდგომარეობა. მარტვილის
სამრევლო შეადგენს თითქმის 300 კომლს, რო-
მელსაც ყავს ორი მოძღვარი. ეს სამასი კომლი
კაცი მოკლებულია თვისს საკუთარ ეკკლესიას,
თვისს საკუთარ სამარხს, თვის მოძღვრისაგან წირვა-
ლოცვას. მართალია, ზოგი წირვა-ლოცვას ისმენს
მარტვილის უდაბნოში და ზოგი კი ხარების მო-
ნასტერში. ჯვარის-წერა და სხვა მღვდელ მოქმე-
დება სრულდება მარტვილის ერთ ეკკდერში, რო-
მელსაც ეწოდება სახელად მარტვილის მაზრის

„სობორო“, სადაც წელიწადში ერთხელაც არ სრულდება წირვა-ლოცვა. თუ ვინმე გარდაიცვალა ან აზნაური, ანუ თავ-მიამწონე გლეხი, მან უეჭველად უკანასკნელი ქცევა მიწა უნდა გაყიდოს და სა-არაკო ფასად უნდა იყიდოს სამი არშინი სამარხი ხარების მონასტერში და თუ კი მოისურვა მარტვილის მონასტერში, მაშინვე უნდა შეიტანოს კარგა ბარაქიანი შეწირულება. ამნაირად, ჩვენში კაცმა ჯერ უნდა იტიროს თავის მიცვალებული და მერე კი—დიდი ხარჯი. რას აკეთებენ ამ დროს მოძღვრები? არაფერს... უფრო გაჭირვებულია ხალხი ორმეოც მარხვის განმავლობაში. მონასტრებში დიდ მარხვის ლოცვებს ასრულებენ ისე, როგორც უბრძანებს მათ დიდ-მარხვის მონასტრის ტიბიკონი, ხოლო ხალხი კი ვერ შეძლებს ასეთ დროს იაროს მონასტრებში; მონასტრის ლოცვაზე თვით მღვდლებსაც უძნელდებათ სიარული ეკლესიაში. ბოლოს, როდესაც ხალხი მოთმინებიდან გამოვიდა, თვით სთხოვა ადგილობრივ სასულიერო მთავრობას, გვიშველეთ, გვიწინამძღვრე და ეკლესია აგვაშენებინეთო, მაგრამ ზოგიერთები ნაცვლად იმისა, რომ სიხარულით მაგებებოდნენ ხალხის ასეთ კეთილ სურვილს, პირიქით გამოუცხადეს ხალხს: თუ ეკლესიას ააშენებთ, ახალი კანონით რკინის გალავნით უნდა შემოაკავოთ იგიო. ამნაირად ხალხი შეშინდა და უკუიქცა. მას აქეთ ხალხი ითხოვს ეკლესიის აშენებას, მაგრამ ეკლესიაში ხომ უნდა სწირონ და წირვა... ნუ თუ ასეთ მრევლში განმტკიცდება სარწმუნოება და ღვთის სიყვარული? იმედია უმაღლესი მთავრობა მიაქცევს ყურადღებას ასეთ ჩვენ მდგომარეობას, ან აგვაშენებინებს საკუთარ ეკლესიას და ან სხვა როგორიმე გზით გამოგვისნის იმ უსიამოვნებისაგან, რომელშიაც ჩვენ ვარდებით ყოველ გვირგვინის კურთხევისა და ზოგიერთ სხვა მღვდელ-მოქმედების შესრულების დროს...

ერთი მრევლთაგანი.

ჟურნალ-გაზეთებიდან.

„პრავეტ. ვესტნიკ“-ში დაბეჭდილია შემდეგი უმაღლესი რესკრიპტი ფინლანდიის გენერალ-გუბერნატორის სახელზე: „განვიზრახეთ-რა მჭიდრო შეკავშირება ჩვენის სახელმწიფოს ნაწილისა, ჩვენ აღნიშნეთ საშუალებანი, რომელთა შემწევობით ფინლანდია უნდა გაუერთიანდეს იმპერიის შიდა ნაწილს; მაგრამ საშუალებათა განხორციელებას თავხელადად წინააღმდეგა ფინლანდიის მცხოვრებთა ერთი ნაწილი. ბოროტ-განმზრახველებმა მშვიდობიან ხალხის შესაძენად დაარღვიეს ცხოვრების წესიერი მსვლელობა; ისინი ძალ მომრეობას-კი არ მოერიდნენ იმათ წინააღმდეგ, ვინც თავის მოვალეობას არ უღალატა. სხვა დროს, ჩვეულებრივ პირობებში, დარღვეულ წესიერების აღდგენა შეიძლება დამნაშავეთ სამართალში მიცემით და სხვა კანონიერის წესით. მაგრამ ახლა ეს ღონისძიებანი გამოუსადეგარია, რადგან ზოგიერთი მოხელე და უმთავრესად სასამართლო დაწესებულებანი არა თუ არ იცავენ წეს-რიგს, არამედ ზშირად თითონვე აძლევენ მანვე მაგალითს კანონის დარღვევისას. მოვისურვებთ-რა ფინლანდიაში წესიერების აღდგენა და ხალხისათვის ბოროტ-განზრახველთა გავლენის აცდენა, ჩვენ კეთილად ვსცანით დროებით, სამის წლით, მივანიჭოთ ფინლანდიის დიდ სამთავროს უმაღლესს მმართველობას განსაკუთრებული უფლებანი სახელმწიფო წესიერებისა და საზოგადოებრივ მშვიდობიანობის დასაცავად. ეს უფლებანი აღნიშნულია ჩვენ მიერ 20 მარტს (2 აპრილს) დამტკიცებულ დადგენილებაში.

გიგზავნიით-რა თქვენ ამ დადგენილებას აღსასრულებლად, ვაჟალებთ ამასთანავე ფინლანდიის სენატს რაც შეიძლება ჩქარა დაასრულოს ფინლანდიის სასამართლო წეს-წყობილებისა და დებულების გადასინჯვა.

ნამდვილზე მისი უდიდებუქესობის საკუთარის ხელით მწყრილია ნიკოლოზ

ამასთან ერთად გამოქვეყნებულია უმაღლესად დამტკიცებული ახალი დადგენილება და ინსტრუქცია გენერალ-გუბერნატორისათვის: „გენერალ-გუბერნატორი არის უმაღლესი წარმომადგენელი სახელმწიფოსი ფინლანდიაში და მთავარმართველი ფინლანდიის სამოქალაქო მმართველობისა. გენერალ-გუბერ-

ნატორის მოვალეობა ხელმძღვანელად იყოს ყველა დაწესებულებათა და მოხელეთა; თავისი აზრი გამოსთქვას ყველა იმ თხოვნისა და საქმის შესახებ, რომელნიც ხელმწიფე იმპერატორის სახელზე იგზავნება; პირადათ ან დავალებულ პირთა შემწეობით რვეიზია მოახდინოს ხოლმე ყველა დაწესებულებაში; მიიწვიოს ჩვენების ჩამოსართმევად ყველა პირნი და მოხელენი, ისინიც-კი, ვინც არჩეულია საზოგადოებისაგან, თუ ამას საჭიროება მოითხოვს; მას ექვემდებარება ფინლანდიის ყველა სამოქალაქო დაწესებულება და თვითმართველობის ორგანოები ქალაქად თუ სოფლად; როგორც პოლიციის უმთავრეს ხელმძღვანელს, მას ევალება ყოველგვარი ღონე იღონოს უწყსოებათა ასაცდენად ან მოსასპობლად; თვალ-ყური ადევნოს საქველმოქმედო წარმოდგენების, ლატარია ალეგრების და სხვა გასართობების გამართვას, რათა შეგროვილი ფული გამოცხადებულ საგანს მოხმარდეს ხოლმე; გენერალ-გუბერნატორის მთავარ მოვალეობას შეადგენს თვალ-ყური ადევნოს პრესასა; ამისათვის მას უფლება ენიჭება თავის შეხედულებით ნება დართოს ახალის გაზეთის გამოცემა, დროებით შეაჩეროს ან სულ მოსპოს გაზეთის გამოცემა; ნება ეძლევა დახუროს ყოველგვარი საჯარო ბიბლიოთეკა ან საზოგადო სამკითხველო და აგრეთვე სტამბები; განსაკუთრებული თვალ-ყური ადევნოს ფინლანდიის სასწავლებელთა და მათ შორის ფინლანდიის საიმპერატორო უნივერსიტეტს, გარდა ამისა, გენერალ-გუბერნატორს, თუ საგანგებო საჭიროებამ მოითხოვა, ნება აქვს, თავისი პასუხისმგებლობით, მიიღოს სხვა განსაკუთრელი ღონისძიებანიც, რომელნიც აღმატებიან მისთვის მინიჭებულ უფლებათ, მაგრამ იმ პირობით, რომ ყოველი ამგვარი შემთხვევა დაუყოვნებლივ უნდა აცნობოს მის იმპერატორებით უდიდებულესობას“.

ინსტრუქციასთან ერთად გამოცხადდა უმაღლესი ბრძანება, რომლით ამიერიდგან აკრძალულია ფინლანდიაში, პოლიციის ნება-დაურთველად სათეატრო წარმოდგენების, კონცერტების და სხვა გასართობის მოწყობა, აგრეთვე სახლების დროშებით მორთვა და ილლიუმინაციის გამართვა. ოფიციალურ „ფინლანდიის გაზ.“-ის სიტყვით, ეს განკარგულება გამოწვეულია იმით, რომ აგიტატორები სცდილობენ ხალხზე გავლენა იქონიონ სხვა და სხვა გვარდემოსტრაციების გამართვით, მაგალითად „სინათლის

დღეები“ პოეტის რუნებერგის დაბადების დღეს და „სიბნელის“ დემოსტრაციების უმაღლეს მანიფესტის (1899 წ. 3 თებერვალს) გამოცხადების დღეს.

ფინლანდიის სენატმა განკარგულება მოახდინა, ფინლანდიაში ყველა ადგილობრივმა დაწესებულებამ უსათუოდ იუქმოს ხოლმე საუფლო დღესასწაულები: ხელმწიფე იმპერატორის დაბადებისა, სახელწოდებისა, ტახტზე ასვლისა და გვირგვინის კურთხევის დღეები, აგრეთვე დაბადებისა და სახელწოდების დღეები მათ იმპერატორებით უდიდებულესობათ დედოფლებისა და ხელმწიფე მემკვიდრისა.

ახალი ამბები და შენიშვნები.

* * „ივერიაში“ ვკითხულობთ შემდეგ საუბრად-ღებო ამბავს: „შარშან შემოდგამაზედ მ. ბუნედიქტემ, ძველ ათენის ქართულ მონასტრის წინამძღვარმა, მთავა თხოვნა გურია-სამეგრელოს ეპისკოპოსს ადექსანდრეს და სთხოვა, ნება მიბოძკეთ სობის მონასტრის ეზოში დაგვანსო მეტოქი ათენის მონასტრისათვის, ესე იგი ავაშენო ორ-სართულიანი სახლი, რომელშიაც სობის მონასტრის ბენიაც იცხოვრებენ და იმათან ბინა ექმნებათ, ვანც ათენიდან წამოვლენ საქართველოშიო. ეს მეტოქი იმით იქმნება კარგი, რომ ადადგენს ძველს კავშირს ათენისა და საქართველოს ბერ-მონაზონთა შორის, რაიცა საჩუქებობის მეტს არას მოიტანს და თვით მონასტრისაც არა დააკლდებარაო. ავრედვე გთხოვთ, მცირე მასუღიც უბოძეთ ამ მეტოქს ზეთის ხილის ხადის გასაშენებლადო. ეპისკოპოსმა ადექსანდრემ ნება დართო მ. ბუნედიქტეს, ააშენოს მეტოქი ათენის მონასტრის სობის მონასტრის ეზოში და, როგორც ნამდვილად შევიტყვეოთ, მისის უფავად-უსამღვდელოების ღონეკურთხევით, მალე შეუდგებიან თვით შენობის აგებასაც“. სწორედ მშენებავად უნებებია მათ მეუფებას, უფავად სამღვდელო ადექსანდრეს, რომ სხვა ადგილზე მიუთითებია ათენის მეტოქის აშენება ბუნედიქტესათვის. მამა ბუნედიქტემ წინეთ სინოდს სთხოვა, რომ შავი ზღვის პირად ერთი გავერანებული სობის უდაბნო არის და ეს უდაბნო მამეცით, რომ გავმართო, მავაწყო და ათენის ქართველების უდაბნოს მივაწყრო; მე იქ წინამძღვრება

მომცნო და გარშემო რაც გადარჯულებული ხალხია, იმათ სულ მოვაქცევო. ჩვენ კვეცხა, რომ სადმე მართლად ხომის გავერბეული უდაბნოა შავი ზღვის შირად, მაგრამ ბოლოს დავრწმუნდი, რომ სხვა ხომის უდაბნო არსად უფიქროს. ამ თხვენაზე მას უარი უთხრეს. მისი ასეთი თხვენები ჩვენ მოგვაცხენებს ბნით გატენილი სანძღისა და ქარ-ბუქის არაკს... მართლაც, რაღა ამ ჩვენს ორიოდვე მონასტრებს ჩაცივებია მამა ბენედიქტე, რომ ისინი ათხსნ მიაწეროს? განა ცოტა არის გავერბეული უდაბნოები სოხუმის ეპარქიაში და ართვინისაკენ? რატომ არ თხოულობს ამ ადგილებში ერთ კარგ სამონასტრო ადგილს? აკერ წინაზე ამბობდენ, რომ ბათუმში ითხოვა ადგილი და კიდევ მიცეს „მეტოქის“ სსკებადო, მაგრამ იქ არაფერი არა გაკეთებულა რა. მონასტრის „მეტოქი“, ანუ რუსულად რომ ვსთქვათ, подворье, უფუფიფის შენდება დიდ ქალაქებში და არა დარბი-დატაკ მონასტრებში. განა ცოტა შეძლება აქვს მამა ბენედიქტეს, რომ ერთი ამისთანა „ზოფორიე“ ვერ ააშენოს ბათუმში ან თფილისში ან სოხუმში?..

* * * „ზრავიტელ. ვესტ.“ დაბეჭდილია კიშინიევიში მომხდარ უწესობათა შესახებ შემდეგი: „ადგილის შირველსა და მეორე დღეს დიდძალმა ხალხმა, უმეტესად შეზარხოშებულმა, რომელსაც მოზარდნი და ბავშვები მისდევდნენ, შესამჩნევი უწესობანი მოახდინა ერთსა და იმავე დროს ქალაქის სხვა-და-სხვა ადგილას. ზოლიციისა და ჯარის მახლობლებისთანავე ხალხი კარბოდა და იმალებოდა. დაამტკრიეს და დალეწეს არა მარტო ფანჯრები, არამედ შადაზიები, დუქნები და სადგომებიც. უმთავრესად დაზარალდნენ ებრაელები, თუმცა აიკლეს სხვების სადგომებიც—ზოლიციელებისა, სასტეიზო მონაღელებისა და სხვებისა. ჩამტკრიეს ფანჯრები საკუბერნო გამგეობის სტამბისა, სამხედრო საკრებულოსი, საზოგადოებრივ საკრებულოსი და გაზეთ „ბესარაბეც“-ის სტამბისა. ბანკებს, საკრედიტო საზოგადოებას, ფოსტას, წყლის მილს და სხვა დაწესებულებებს ზოლიცია და ჯარი მიუყენეს სადარაჯოდ, ამიტომ ზოლიციის ძალიან შესუსტდა და ქალაქის ქუჩებში გაფანტულ ხალხს ვერ აუვიდა. საზოგადოდ საშინელი სურათი წარმოუდგა თვალწინ კაცს: უველსაფერი მინგრეულ-მონგრეული იყო. უველსაზე მეტად დარბინი დაზარალდნენ. ზარადი, უთუოდ, ძალიან დიდია. ბევრი უსახლ-კაროდ და უღუკმა-პუროდ დარჩა. უწესობამ უმსხვერზოდ არ ჩაიარა. მოკლედი და ჭრილობისაგან კარდაცვლილი აღმოჩნდა 30 კაცი. მძიმედ დაიჭრა 60 კაცამდე. შესაძლოა დღეს უწესობანი არ განა-

ხლებულა. გამოძიებას კიშინიევის უველსა გამომძიებელი შეუდგა. უველსა თავის ნაწილში მომხდარ უწესობის ამბავს იძიებს“.

* * * უმთავრესმა სამხედრო სასამართლომ ზეტერბურგში დაამტკიცა კავკასიის სამხედრო სასამართლოს განაჩენი იმ მაღაჟანთა შესახებ, რომელთაც ამის წინად ამიერ კავკასიის რკინის გზის ვაგონში მოჭკლეს კანტროლეური გედევანიშვილი და კონდუქტორი სტურუა, იმ ცვლილებით, რომ შესაძლოა დამნაშავესაც მიუსჯას ჩამოხრჩობა კატორგაში გაგზავნის მაგიერ.

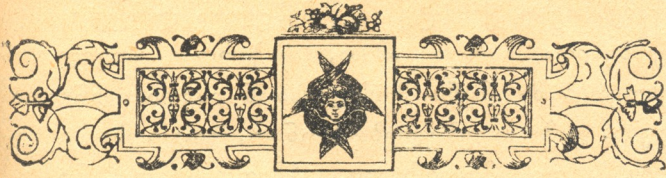
* * * დიდი ხანი არ არის, რაც რამდენიმე რუსის დედაკაცებმა განიზრახეს სოფელ მამოკაში (ავჭალიდან სულ შვიდი ვერსის მანძილზეა ჩრდილოეთით) დედათა სავანის და რსება. აქ იყო ჩინებულად შენახული ძველი ეკლესიის წმიდის გიორგის სახელობაზე. ეს ეკლესია გადააკეთეს და 1892 წელში სულ 25 დემა მოიყარეს თავი. ბოლოს ეს სავანე მიაწერეს ბოდბის მონასტრზე, მაგრამ დების რიცხვი შემცირდა ისე, რომ ერთი მეტი აღარ დარჩენილა; დღეს ისევ კრფდებიან, რადგან მართებლობამ ოთხმოცი დესიატინა მიწა მიუხრმა ამ სავანეს. რამდენი ხანია არსებობს მათხოჯის დედათა სავანე და ერთი გოჯა მიწაც კი არა აქვს მიცემული, რასაც თვითონ არ შეცადინებენ ცოტა ადგილის შექენს...

* * * ჩვენ მივიღეთ ზეტარა წიგნაკი—«სიმღერა» აკაკი წერეთლისა, გამოცემული სოსიკო შერვაილასძისგან. წიგნი ღამაზად არის გამოცემული, 96 გვერდია და ღირს სამი შაური.

* * * საქართველოს ექსარქოსმა 17 ახრილს დაათვალიერა ბათუმში ეკლესიები, სკოლები და სხვა-და-სხვა დაწესებულებანი; ბრძანდებოდა აკრეთვე სომეხ-გრიგორიანთა ეკლესიისაშიც და იმავე დღეს, ნაშუადღვის 2 საათზედ, წაბრძანდა ახალ ათონს.

* * * საქართველოს ექსარქოს ბათუმში ეფონის დროს დაუთვალეობის ამ ქალაქის კარემნი და გამოუცხადებია, რომ სასურველია აქ სადმე გაიმართოს დედათა მონასტერი.

* * * ტფილისის საბაღოსნო სკოლაში გაიმართეს ფურტკრის მოვლის კურსები. კურსებზედ შეუძლიან იაროს უველსა, ვისაც კი ქსურს შესწავლა ამ სამეურნეო დარგის ხელობისა.

სწავლა და მეცნიერება ქრისტიანობრივ სარწმუნოებასა და კეთილ- წესიერებაზე.

ს ი ტ შ ვ ა

გიყვარდეთ მტერნი თქვენნი და აკურთხევდით მწყევართა თქვენთა და კეთილს უყოფდით მოძულეთა თქვენთა და ულოცვედით მათ, რომელნი გამძლავრობდენ თქვენ (მათ. 5, 44).

მაცხოვარი გვიბრძანებს: „გიყვარდეთ მტერნი თქვენნი“-ო. როგორ ფიქრობ ძმაო ჩემო საყვარელო: შეგვიძლია ავასრულოთ ეს მცნება, შეგვიძლია იმოდენად ავმალდეთ და დავახწიოთ თავი ამ ქვეყნიურ ბიწიერ ცხოვრებას, რომ მტერი ჩვენი შევიყვაროთ? მერე ჩვენ დროს, როდესაც ასეთი გაუტანლობაა, როდესაც ყოველი კაცი ცდილობს სხვას გზაზე გადაეღობოს და ყოველნაირი ხერხი იხმაროს, რომ ლუკმა პური წაართვას, წყარო ცხოვრებისა დაუშრიტოს, სარჩო-საბადებელზე ხელი აღებინოს; ახლა, როდესაც მტერი კი არა, ნათესავიც აღარ მიაჩნიათ, აღარ უყვარსთ, ძმა ძმის მტერია. განა დრო არის ვინმემ კაცს ამნაირი მცნების ასრულება სავალდებულოდ გაუხადოს? მე მეგობარი ვერ მიმიკარებია, მიგუებია, შენ კი მეუბნები: „მტერი შეიყვარეო“, მოდი და ნუ გაიცინებ! გასაცინარი და გასაოცარი აქ არა არის რა, ძმაო ჩემო საყვარელო. თუ როდისმე საჭირო იყო მაცხოვრის ზემომოყვანილი სიტყვების გაგონება, მით უმეტესად ჩვენს ზნე-დაცემულ დროს აქვთ მათ მნიშვნელობა. თუ ყველანი არა, ზოგაერთნი ჩვენგანნი მაინც გაიგონებენ რა ამნაირ დარიგებას, ჩაუფიქრდებიან თავიანთ თავს და მიხვდებიან, თუ რამოდენად დაქვეითებულან, დაცე-

მულან. „მაცხოვარი გვიბრძანებს: მტერი შეიყვარეო და ჩვენ კი მეგობარიც ვერ შეგვიყვარებიაო“, იტყვიან ისინი და სინანულში ჩავარდებიან. და თუ იმდენად ვერ ამალდებიან, რომ მტერი შეიყვარონ, ეცდებიან მეგობარი მაინც დააფასონ, სამაგიერო გადუხადონ და ესეც დიდია ჩვენს უმაღურ წუთისოფელში.

მაგრამ, ნუ თუ მართლა შეუძლებელია მტრის შეყვარება? ნუ თუ მართლა მაცხოვარმა მოგვცა ისეთი მცნება, რომლის ასრულება ყოველად შეუძლებელია? გვითხრა, ასე უნდა მოიქცეთო და ამისათვის ძალ-ღონე კი არ მოგვცა? არა მგონია როცა გვიბრძანებს, შესაძლოც უნდა იყოს ჩვენთვის. მართალია, ძნელია, ძლიერ ძნელია ამ მცნების საესებით ასრულება, მაგრამ სრულებით შეუძლებელი კი არ არის. საღმრთო წერილში არა ერთს და ორს დარიგებას შეხვდებით მაცხოვრისას, რომელთა ასრულება უფრო საძნელოა ჩვენთვის, მაგრამ აქედან არ შეგვიძლია ის დასკვნა გამოვიყვანოთ, რომ ისინი ცხოვრებაში გამოუსადეგარნი იყვნენ. მაგ. იესო ქრისტე გვეუბნება: „იყავით თქვენ სრულ, ვითარცა მამა თქვენი ზეცათა სრულ არს“-ო. განა ამ მცნების სავსებით ასრულება ჩვენთვის შესაძლოა? სრულებითაც არა. მაგრამ იმასაც ვერ ვიტყვი, რომ ამნაირი დარიგება უმნიშვნელო იყოს. უფალი ჩვენი თავის დარიგებაში გვიჩვენებს ჩვენ იდეალს, რომელსაც ჩვენ მუდმივ უნდა ველოდეთ. და თუ სავსებით ვერ მივახწევთ, უნდა ვეცადოთ ცოტათი მაინც მიუახლოვდეთ.

საჭიროა ძმაო ჩემო საყვარელო, ვიცოდეთ, რომ მტერი მტრისაგან გაირჩევა; მტერიც არის და მტერიც; არის მტერი, რომელსაც პირადად შენ კი არ სძულხარ, არაშედეგ შენი ცუდი ქცევამოქმედება არ მოსწონს და ყოველთვის მზად არის საჯაროდ გაკიცხოს. ამნაირი მტერი ღირსია პატივისცემისა და სიყვარულისა. კაცი ისეთი ქმნილებია, თუ არ ეშინია, თუ არ ფიქრობს ვინმე დამძრახავსო, ქვეყანაზე თავს მომჭრისო, არ ეცდება მოიქცეს, როგორც რიგია. თავმოყვარეობა, სურვილი, არავინ დაგვცინოს, მასხარად აგვივდოს, გვაძულვებს ჩვენ, უჩირქოდ ვატაროთ ჩვენი სახელი. ჩვენში იტყვიან: „კაცი უმტროდ არ ვარგაო“, მტერი კაცს აღვიძებს, აფხიზლებს, ნებას არ აძლევს, რასაც მოინდომებს აისრულოს; იცის, რომ

ყოველივე მისი ნაბიჯი, როცა იქნება აიწონება, ასე თუ ისე დაფასდება მის მტრისაგან. განა ცოტა სარგებლობა მოაქვს ამით მტერს? განა მეგობარი გაუწევს კაცს ასეთ სამსახურს, მოუტანს ასეთ სარგებლობას? უნაკლულო კაცს თავის დღეში ვერ იპოვით, მაგრამ ყველა კი ვერ ატყობს თავის თავს, ვერ ამჩნევს, თუ რა ნაკლულევანება აქვს; ხშირად ზოგიერთს ნაკლულევანება ღირსებათაც მიაჩნია. ვინ აგიხელს თვალებს, ვინ დაგანახვებს, რაც რომ აუგი გაქვს, თუ არა მტერი? მეგობარი ყოველთვის გერიდება და ცდილობს არ გაწყენიოს. ტყუილი კი არ უთქვამს ერთ ბერძენთ ფილოსოფოსს: „უსარგებლეს არს შენდა მტერი, ვიდრე მეგობარი, მით რომელ მეგობარი მხოლოდ გაქვებს და არ გიჩვენებს ნაკლულევანებათა შენთა, ხოლო მტერი აღმოგიჩენს ნაკლთა შენთა, გამხილებს და აღგადგენს შენ“. სწორედ რომ ამნაირი მტერი ღირსია პატივისცემისა და სიყვარულისა.

საუბედუროდ, არის ისეთი მტერიც, რომელსაც პირადად სძულხარ, სძულს შენი სახე, შენი ლაპარაკი, მიხრა-მოხრა, ტანისამოსიც კი და ყოველ ჟამს მზად არის ამ წუთისოფელს გამოგასაღმოს. შენი ცუდი მოქმედება, ყოფა-ცხოვრება მას, როგორც ბოროტს, ახარებს, კარგი კი გულს უკლავს. როგორ უნდა მოეპყრო ამნაირ მოძულეს, რითი უნდა გამოიჩინო მის შესახებ კაცთ-მოყვარეობა? „აკურთხევდით მწყევართა თქვენთა, ულოცვედით მათ, რომელნი გმძლავრობდენ თქვენ და გდევნიდენ თქვენ“, გვიბრძანებს მაცხოვარი. ლოცვას დიდი მნიშვნელობა აქვს, როგორც სხვა დროს, ისე ამ შემთხვევაში. ჩვენ მუდმივ უნდა ვვედრებოდეთ ღმერთს, რომ მოძულენი ჩვენნი მოაქციოს, ქეშმარიტ გზაზე დააყენოს, მძულვარების მაგიერ, სიყვარული ჩაუნერგოს მათ მოყვისისადმი; და თუ ჩვენ გულს-მოდგინედ, გულწრფელად ვსთხოვთ ყოველად სახიერს, უსათუოდ შეიწყნარებს ჩვენს ხვეწნას. უკეთესი სამსახური რაღა უნდა იქნეს ჩვენი მხრივ, რომ ჩვენი მეოხებით მტერი ჩვენი კაცად იქცეს და სამუდამოდ არ დარჩეს მხეცად, ნადირად. ასე მოიქცნენ წმ. მოწამენი, მაგ. სტეფანე მთავარ-დიაკონი, აბრამი, იპატი განგრელი და სხ. და მით წაბაძეს მაცხოვარს, რომელიც, როცა გამსჯვალული იყო ჯვარზე და მტრები დასცინოდნენ, მამა ღმერთს ევედრებოდა, ებატოვებია

მათთვის დანაშაულობა. რამოდენი მოიქცნენ და იწამეს იესო ქრისტე ამ წამებულთა ლოცვითა და მეოხებითა. გარდა ამისა, საჭიროა ყოველთვის ცხოვრებაში შენს მოძულესთან ისეთი განწყობილება, დამოკიდებულება იქონიო, როგორსაც გვიჩვენებს პავლე მოციქული. „ჰშიოდეს თუ მტერსა შენსა, პური ეც მას და ჰსწყუროდეს თუ, ასუ მას; ნუ იძლევი ბოროტისაგან, არამედ ჰსძლე კეთილთა მით ბოროტსა მას“. ამნაირი ქცევით შენ სარგებლობას მოუტან, „კეთილს უყოფ“ როგორც შენ მტერს, ისე შენ თავს: დასძლე მას, ანუ, როგორც ამბობს მოციქული, „ნაკვერცხალსა ცეცხლისასა შეჰკრიბავ თავსა მისსა“. როგორც რომ ქვა ცეცხლისაგან თანდათან რბილდება და ფშვნილად იქცევა, ისე მტრის გული თანდათან მორბილდება, გადაკეთდება, როცა შენ მას მუდმივ კარგად მოეპყრობი. როგორც საქმით, ისე სიტყვით უნდა ეცადო შენზე ამხედრებული დააცხო, დაამშვიდო. საღმრთო წერილში არის ნათქვამი: „სიტყვის გება მდაბალი მოაქცევს გულისწყრომასა და სიტყვამან ფიცხელმან აღმართოს რისხვა“. ტკბილ სიტყვას, ნამეტურ ბოდიშის მოხდას შენზე უსამართლოდ ამხედრებულ, გაბრაზებულ კაცის წინაშე, დიდი გავლენა აქვს. ერთხელ წმ. ანტონმა (ხალნელმა) დაუწყო საუბარი სარწმუნოების შესახებ ერთ აზნაურს, რომელმაც ისეთი თავხედობა გამოიჩინა, ისე გაბრაზდა, რომ მღვდელ-მთავარს ლოყაში გაართყა. წმ. ანტონი დავარდა ამ კაცის წინ, დაუჩოქა და ბოდიში მოითხოვა, რომ გააბრაზა და მოთმინებიდან გამოიყვანა. მღვდელ-მთავრის ამნაირმა ქცევამ ისე მოხიბლა, ისე მოარბილა ეს გაცეცხლებული ურწმუნო კაცი, რომ იძულე-ბული შეიქნა თვითონაც მუხლი მოეყარა წმიდანის წინაშე, შენდობა მოეთხოვა და ამასთანავე თვისი შეხედულება სარწმუნოებაზე სრულებით გამოეცვალა. აი რა კეთილი საქმე უყო, რა სიკეთე გაუწია წმ. ანტონმა თავის შეურაცხყოფელს, როცა მაცხოვრის დარიგებისამებრ, მას „მეორე ლოყაც მიუშვირა გასართყმევლად“. თუ ვინიცობაა, მძო ჩემო საყვარელო იმოდენი გულ-კეთილობა არ გაქვს, რომ „ვერ შეიბრალებ კაცსა შენზედ შურით მწდომსა, ვერც საქმით და ვერც სიტყვით კეთილს ფართ ვერ უფარავ შენთვის ბოროტის მდომსა, მადლის წყაროს ვერ ასმევ ცოდვის გუ-

ბეში მდგომსა“, თავი მაინც შეიკავე, სულ ნუ გასცემ მას ხმასა, ნურც ავს ეტყვი და ნურც კარგს შენს მეტოქეს; მოიქეცი ისე, როგორც ესაია წინასწარმეტყველი გვარიგებს: „შევედ საუნჯეთა შენთა, დახშენ კარნი შენნი, ვიდრემდის წარხდეს რისხვა“. ამნაირი ქცევა არამც თუ შენს მეტერს მოუტანს დიდ სარგებლობას, დააკებს მას, აზამედ, როგორც წინათაც მითქვამს, თუითონ შენთვისაც არის მეტად კარგი და სანატრელი. თუ ესეც არ შეგიძლია, ძმაო ჩემო საყვარელო, თუ სიბოროტე აღემატება შენში და სძლევს კეთილ მიდრეკილებას და ნაცვლად „სამყოც და ათ შვიდ გზის“ მიტევებისა, ყოველ ჟამს მზად ხარ სამაგიერო გადუხადო ყოველ შენს ავმდომსა, მაგრამ ნუ აჭარდები, მოიქეცი ისე, როგორც იქცევინ მართლ-მსაჯულები; სხვის სიტყვას, დასმენას ნუ აყვები, შენ თვითონ გულ-დასმით გამოიძიე, დარწმუნდი, ვინ არის შენი ნამდვილი მეტერი (სხვისაგან არის გაბრიყვებული, მოტყუებული, წაქეზებული, თუ თვისი ქკუით მუშაობს) და მერმე გაემკლავე მას. ჯერ სამართლიანდაც რომ დასაჯო შენი მოძულე, ღმერთი არ მოგიწონებს, სამაგიეროდ არც შენ „მოგიტყვებს შეცოდებათა შენთა“ (მათ. 18, 35). და რა იქნება, როგორი სასჯელი მოგელის, როდესაც უსამართლოდ უდანაშაულო კაცს ცილს დასწამებ, მიაღებები და თავ-პირს დაამტვრევ! ამინ.

წინამძღვარი დეკ. მ. ტყემალაძე.

მ ო ქ ლ ვ რ ე ბ ა,

საფუძის მრევლთაღმი ხენა-თესვის დაწეების წინ.

ყოველმა ადამიანმა, ძმანო ქრისტიანნო, თითოეული თვისი საქმე უნდა დაიწყოს ლოცვითა და ღვთის ვედრებითა, უკეთუ სურს, რომ ღმერთმა მისი საქმე აკურთხოს და წარმატებით დაავიწროვინოს იგი. უქმად ჩაივლის ის შრომა, რომელშიაც მადლი ღვთისა არ გაერევა. „არა თუმცა უფალმან აღაშენა სახლი, ცუდად შვრებიან მაშენებელნი მისნი“ (ფსალ. 127, 1), ამბობს წმიდა მეფე და წინასწარმეტყველი დავითი. თქვენგანაც ხშირად გამიგონია, ძმანო, რომ „უღმრთოდ ადამიანი ვერც ერთ საქმეს ვერ გააკეთებსო“, მაგრამ მიუხედავად ამისა

მე მაკვირვებს და მასთან მაწუხებს ერთი თქვენი ჩვეულება, რომელიც ზემო მოყვანილთ საღმრთო წერილის სიტყვებსაც ეწინააღმდეგება. და თქვენს აზრსაც. ეს ჩვეულება არის შემდეგი: თქვენ ისე გადინხართ გაზაფხულზე მინდვრებში სამუშაოდ, რომ პირველად ღვთისაგან ლოცვა-კურთხევას არ გამოითხოვთ ხოლმე. ცუდი ჩვეულება არის ეს. ხენათესვა და საერთოდ თქვენი შრომა ადვილი საქმე არ არის; დიდი დანიშნულება აქვს მას, თქვენი ნაშრომისაგან ელის წმიდა ეკლესია გამშვენებას, ქარივი, ობოლი და გაჭირვებული ნუგეშსა და შემწეობას. ყანის მოსავალმა უნდა გამოგკვებოსთ წლის განმავლობაში თქვენ და თქვენი ოჯახი, მანვე უნდა დააკმაყოფილოს სხვა-და-სხვა თქვენი გადასახადი და მოთხოვნილებანი. ღმერთმა დაგიფაროთ, მაგრამ ყანების ცუდი მოსავალი რომ იქმნეს ყოველი მხრით დასჯილნი შეიქმნებით თქვენ; ამისათვის საჭიროა, რომ თქვენს მრავალ-მნიშვნელოვან შრომაში ღვთის მადლი და წყალობა გაერიოს, საჭიროა გაზაფხულზედ ისე შეუდგეთ ხენა-თესვას, რომ პირველად ღვთისაგან ლოცვა-კურთხევა გამოითხოვოთ, მით უფრო, რომ თქვენ მხოლოდ ხნავთ და სთესთ დანაშთენი კი, ესე იგი ყანების გამარჯვება, მათი ნაყოფიერი მოსავალი დამოკიდებულია ღმერთზედ. კარგად იცით რამდენი გაჭირვება მოელის თქვენს ყანებს გვალვისაგან, ზედმეტი წვიმებისაგან, სეტყვისაგან, ქარისაგან, მავნებელი მწერისაგან. ვინ უნდა დაიფაროს იგინი ყველა ზემომოყვანილთა და სხვა ცუდთა შემთხვევათაგან?—ღმერთმა და მისმა აღურაცხელმა მოწყალემამ. კარგად იცით აგრეთვე, რამდენი გაჭირვება მოგელისთ თქვენც მუშაობის დროს თუ ავადმყოფობით, ან რაიმე უეცარი ცუდი შემთხვევით და გაჭირვებით. ვინ უნდა დაგიფაროსთ თქვენც ამ დროს? ღმერთმა და მისმა აღურაცხელმა კაცთ-მოყვარემამ. წმიდა ეკლესიამ კარგად იცის ყოველივე ეს და ამისათვის თავისს დედობრივს ნუგეშსა და წყალობას არ გვაკლებს ჩვენ. მას აქვს შედგენილი ლოცვა თესლის კურთხევისათვის, რომელშიაც ღმერთს სთხოვს, რომ მან აკურთხოს მთესვარი და თესლიც, „განაშოროს მისაგან (თესლისაგან), ყოველი მავნებელი ქვეწარმავალი შემჭამელი ნაყოფისა ქვეყნიერისა, და ყოველივე სასჯელი რომელნი მოიწვიან ჩვენზედა სამართლად ცოდვათა ჩვენთათვის“... (ლოცვა თესლსა ზედა). ამ ლოც-

ვასთან შეერთება აგრეთვე მთესვარის და თესლის ნაკურთხი წყლით მოსხურება. ძველს დროში მართლ-მადიდებელნი ქრისტიანენი მარადის სარგებლობდნენ წმიდა ეკლესიის ამა დადგენილებით. მოახლოვდებოდა თუ არა მუშაობის დრო, მუშა ხალხი დიდი სიხარულით და სასოებით მიდიოდა ეკლესიაში, თან მიჰქონდა თესლი საკურთხებლად, ლოცვისა და ღვთის ვედრების შემდეგ მოძღვარი მთესვართ და თესლს ნაკურთხი წყლით ასხურებდა, რის შემდეგ ხალხი მინდვრებში გადიოდა და მუშაობას იწყებდა. მშვენიერი ჩვეულებაჲ ჰქონდათ და ღმერთიც აჯილდოვებდა მათ შრომას ნაყოფიერი მოსავალით.

ნუ დავივიწყებთ ძმანო, წინაპრების წმიდა ჩვეულებას. აგერ მუშაობის დრომ მოატანა, ნუ დაიხარებთ, ეკლესიაში შეიკრიბეთ, თესლიც მოიტანეთ საკურთხებლად, ღმერთს შევედრეთ გულმხურვალედ, რომ მან აკურთხოს თქვენი შრომა, მეც თქვენი სულიერი მოძღვარი მზათა ვარ, თანამად წმიდა ეკლესიის დადგენილებისა, ლოცვა-კურთხევა გამოვიტხოვო ღვთისაგან თქვენთვის, თქვენ მიერ წინაშე ღვთისა წარმოდგენილი თესლისათვის და თქვენი ყანებისათვის, შემდეგ მინდვრებში გაემგზავრეთ და მუშაობას შეუდგეთ. დარწმუნებული იყავით, რომ მაშინ ღმერთი უფრო შეგეწევათ, თქვენ ყანებსაც უფრო დაიფარავს ყოველი მავნებელი სენისაგან და გაჭირვებისაგან და თქვენც უფრო გაგახარებთ მათი ნაყოფიერი მოსავალით და მასთანავე მშვიდობით და კეთილ-დღეობით ამ ქვეყანაზედ, ხოლო კეთილი და ქრისტიანული ცხოვრებისათვის მომავალს ცხოვრებაშიაც საუკუნო ნეტარებას არ მოგაკლებსთ. ამინ.

მღ. სერგი მაჭარაშვილი.

გ ა ნ ს ხ ა ლ ე გ ა.

უპირილაუი გალობის მასწავლებელი სერგეი ჯინჭველაშვილი ასწავლის ქართულს საეკლესიო და საერო გალობას ნოტების საშუალებით. თანაც ამზადებს მოსწავლეებს საქალაქო სასწავლებლისათვის.

ბ ი ნ ა: ბესარიონ მოდებაძის სახლი— ხაზინის ჰირდაპირ.

ამით ვაუწყებ ზატყცემულ საერო და სამღვდლო წოდებას, რომ მე გავხსენი დაბავერილბაში სადღურგლო კანკელისა და იკონოსტასების დასამზადებლად. კანკელებს, ცალკე სამეუფეო კარებსაც ვიდებთ ძლიერ იაფად. იმედი გვაქვს, რომ ზატყცემული საზოგადოება და სამღვდლოება ჩვენი ნაკეთებით არ დარჩება უკმაყოფილო.

იკონოსტასის მკეთებელი ტ. ჯიშკარიანი.

ქუთაისი

ს. მ. ბ. თოფჩუყრიას

ს ა ა ვ ა დ ე უ რ ფ რ უ ი,

რომელიც იმეოფება მათი უმაღლესობის ჰრინც ალექსანდრე ოლდენბურგელის ძეგარველობის ქვეშ, 60 საწოლია შინაკან, ნერჟებისა, სახირურგო, დედათა და თვალთ ავადმეოფთათვის, მშობიარეთა განყოფილებით და ქიმიურ-მეოროსკოპიულ გამოკვლევათა კაბინეტით. გადაძღების სენითა და სუღით ავადმეოფთ სამკურნალო არ დებულობს.

წ.

რედაქტორ-გამომცემელი დეკ. დ. ლამბაშიძე.

Редакторъ-Издатель П. Д. Гамбашидзе.

Дозволено цензурою Архимаандритъ Георгій 28 апрѣля 1903 г.

Типог. редакціи журн. „Пастыръ“ (И. Д. Гамбашидзе) въ Квирилахъ въ собст. домѣ.